

Posudek oponentky na rigorózní práci Mgr. Jakuba Doležala „Ekonomické aspekty německého sjednocení. Měnová unie a její následky“, 107 s. textu, 5 s. bibliografie, 5 s. příloh

Mgr. Doležal si zvolil z dnes dobře zpracované problematiky německého sjednocení 1990 tu část, která se mimo německou historiografii objevuje zřídka, a to okolnosti vzniku, obsah a důsledky implantace Měnové, hospodářské a sociální unie mezi NDR a SRN, tzv. První státní smlouvy. V centru jeho pozornosti tak stojí hospodářsko-politické otázky, i když v první části práce podává nezbytný přehled mezinárodně politických okolností umožňujících jednotu německého státu, a sleduje sociální a hospodářské poměry v NDR od října 1989.

V úvodu stanovil cíl práce (úspěch a problémy ekonomického procesu transformace bývalé NDR) autor splnil na velmi kvalitní úrovni – potíže s obstaráváním zdrojů, které zbytečně podrobně rozvádí, mohu potvrdit s osobní zkušeností. Neodpustím si však radu: pokud už uvedl, jak je možné v ČR nedostupnou literaturu získat, měl by tak učinit – viz zmínka o „chybějícím“ dílu Kortehe – a pokud tak neučinil, měl by uvést proč (vše s. 7). Zcela obecně: podle mne do kritického rozboru pramenů a literatury nepatří květnatý styl a praktické pokyny.

V práci použil relevantní výběr pramenů a odborné literatury v němčině, češtině a angličtině. Práce je vybavena přílohami (ekonomickými statistikami) a fotografiemi v textu. Nej kvalitnější jsou zpracovány kapitoly o politickém a hospodářském vývoji NDR, resp. pozdějších nových spolkových zemí. Odpovídá to zaměření práce a autor nezanedbal žádný z podstatných aspektů, které mohly pozdější osud MHSU ovlivnit – analyzuje politické a ekonomické reformy „přechodné“ Modrowy vlády, stejně tak jako nereálné koncepce zachovávající částečně centrálně plánované hospodářství, které vznikly v NDR na přelomu let 1989/90. Soustředil se však oprávněně na fázi umožněnou politickým řešením rychlé cesty sjednocení přes čl. 23 Základního zákona, tj. přípravu ekonomicky proveditelného plánu měnové unie a její uskutečnění za nové Maiziérový vlády ustanovené po prvních svobodných volbách. Skizzovitě načrtl i vstřícný postoj Evropské komise, který umožnil začlenění nových spolkových zemí do Evropských společenství a finanční náklad získání sovětského souhlasu se sjednocením a především členstvím sjednoceného Německa v NATO.

Druhá část práce je věnována problematice transformace hospodářství nových spolkových zemí a analýze příčin rychlého vyprchání počáteční euforie ze sjednocení. Vyšel přitom z analýzy skutečného stavu hospodářství NDR (očíma ministra financí SRN Theo Weigela a skrývaný blížící se bankrot NDR dokládá ekonomickými rozbory. Osvětluje tak příčiny krátkodobosti konjunktury let 1991 – 94 a vysokých nákladů na (v podstatě neúspěšnou) ekonomickou transformaci vyznačující se deindustrializací a vysokou nezaměstnaností. Postřehl také, že jednou z příčin dodnes neuskutečněné „vnitřní jednoty“ je fakt, že většinu pozitivních účinků transformace (kromě vybudování infrastruktury nebo vylepšení bytového fondu) sklízí stále staré spolkové země. Věnoval odpovídající pozornost i procesu privatizace, kde byly výnosy Svěřeneckého fondu (Treuhandanstalt) vysoce nadhodnoceny – o jak rozporuplný proces šlo, dokládá i případem zavraždění předsedy Fondu ultralevičáky RAF.

V závěrečném shrnutí Mgr. Doležal získané poznatky zobecnil a podložil argumenty svůj názor, že ekonomická transformace NDR nemohla být úspěšnější z objektivních příčin. Práce splňuje všechny požadavky, kladené na práci rigorózní, takže ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 1. června 2006

Doc. PhDr. Dagmar Moravcová, CSc.